

ANALÜÜSIMEMO

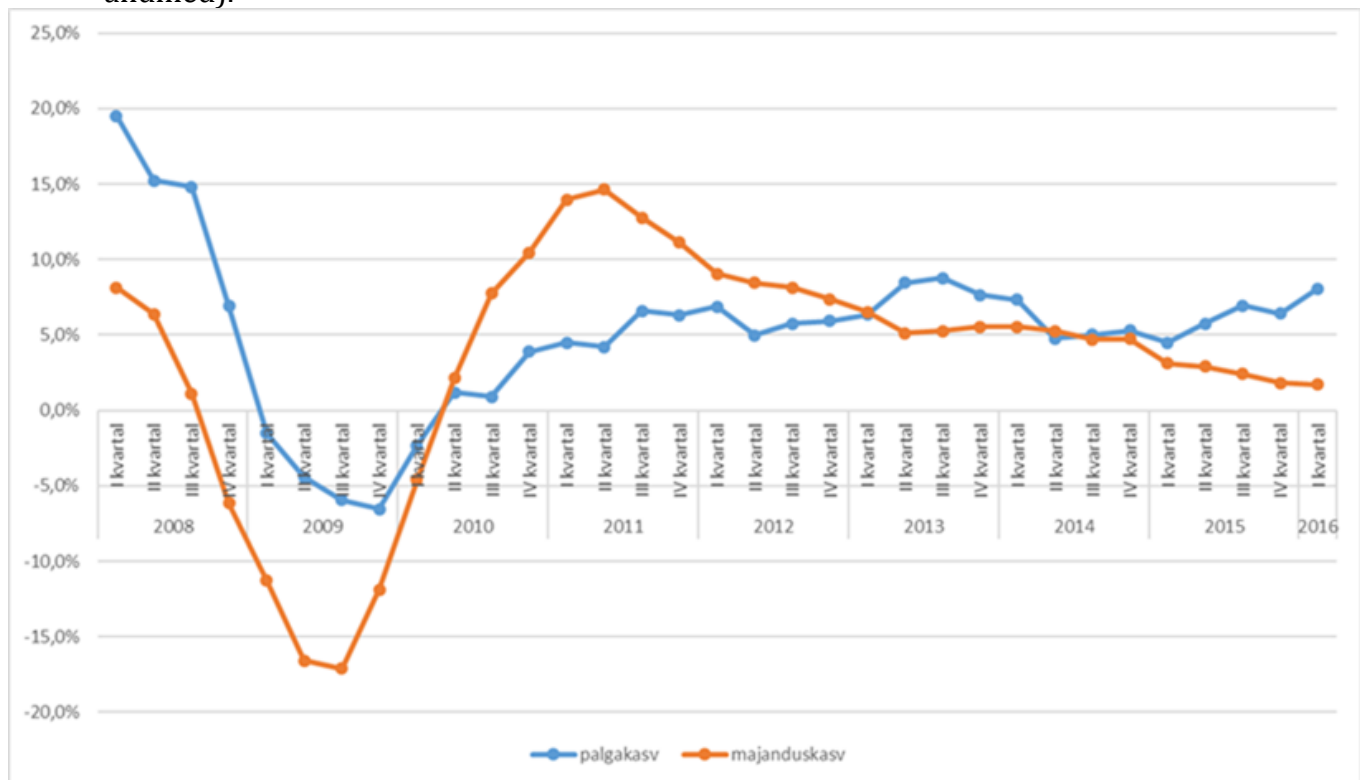
KELLELE EDASTAMISEKS: ETKL

Teema: Kiire palgakasvu mõju majandusele

Eesmärk ja uurimisküsimused

Anda ülevaade kiire palgakasvu mõjust majandusele

- Palk on viimased kolm aastat kasvanud majandusest kiiremini (Statistikaameti andmed).

- Kiire palgakasvu tõttu on eratarbimine olnud majanduskasvu peamine stimuleerija. Tänu sellele on jaekaubandus teistest sektoritest oluliselt paremas olukorras ja mingil määral vedanud ka tootjaid kaasa.
- Selleks, et kallima sisendiga kohaneda, tuleb leida viise toote või teenuse kõrgema hinnaga müümiseks. Selleks tuleb leida uusi turge või tõsta toote kvaliteeti, mille eest tarbija on nõus kõrgemat hinda maksma. Põhimõtteliselt eeldavad mõlemad

muutused töajõu kvalifikatsiooni tõstmist – palgatõus tuleks suunata enesetäiendusse ja arendusse.

- Praegu ei ole toodete hinnad tõusnud (2014-2016 olnud deflatsioon 0,1-0,8%) ja see tähendab, et ettevõtjad on vähendanud kasumimarginaale, et konkurentsipüsida.
- Ühe töajõule kulutatud euro eest toodetud lisandunud väärtus on viimase 5 aasta madalaimal tasemel. St efektiivsus ei ole palgakasvule järele jõunud ja otstarbekam on hakata siinsele töajõule alternatiivi otsima.

Kiire palgakasvu ohud:

- Palk moodustab suurima osa Eesti ettevõtete töajõukuludest. Kõik kulud sh töajõukulud kajastuvad toodete ja teenuste hinnas. Kui tõuseb tootmiskulu, tuleb ka hinda tõsta või kasumimarginaali vähendada.
 - Kui hind tõuseb, väheneb üldiselt selle konkurentsivõime turul. Kui toodet enam müüa ei õnnestu, tuleb tegevus lõpetada või mujale kolida (kus on odavam). Tootmise või teenusepakkumisega Eestis tegelenud inimesed kaotavad töö. Turistid ei tule siia, sest siin on kallis, välisurud ei osta meie kaupa, sest see on kallis jne, st kiire palgakasv kärbib ise majanduskasvu kiirust, kuna ekspordil on selles suur osa. Tõsi, palgakasv elavdab siseturgu, ent Eesti siseturg on küllaltki väike ja suuremad tootjad toodavad juba praegu suurema osa ekspordiks.
 - Kasumimarginaali saab vähendada, kuni kasum muutub kahjumiks ja toodet või teenust pole enam otstarbekas pakkuda, või kasum muutub nii väikeseks, et see ei motiveeri ettevõtte omanikke enam sellega tegelema. Mõlemal juhul tegevus lõpetatakse ja inimene kaotab töö.
- Negatiivseks näiteks võib tuua Sloveenia, kus alampalga 25% kasv 2010 tõstis järsult majanduskriisis oleva riigi keskmist palka. See viis keskmise palga ida- ja Kesk-Euroopa kõrgeimaks, kuid külmutas keskmise palga ca 5 aastaks. Töötus on siiani üle 12%. Pikaajaline töötus on siiani 3 korda kõrgem kui Eestis.

Lisa 1. Tabel palga ja majanduskasvu võrdlusest (Statistikaamet)

		palgakasv	majanduskasv
2008	I kvartal	19,5%	8,1%
	II kvartal	15,2%	6,4%
	III kvartal	14,8%	1,1%
	IV kvartal	6,9%	-6,2%
2009	I kvartal	-1,5%	-11,3%
	II kvartal	-4,4%	-16,6%
	III kvartal	-5,9%	-17,1%
	IV kvartal	-6,5%	-11,9%
2010	I kvartal	-2,3%	-4,6%
	II kvartal	1,2%	2,1%
	III kvartal	0,9%	7,7%
	IV kvartal	3,9%	10,4%
2011	I kvartal	4,5%	13,9%
	II kvartal	4,2%	14,6%
	III kvartal	6,6%	12,8%
	IV kvartal	6,3%	11,1%
2012	I kvartal	6,9%	9,0%
	II kvartal	5,0%	8,4%
	III kvartal	5,7%	8,1%
	IV kvartal	5,9%	7,4%
2013	I kvartal	6,3%	6,5%
	II kvartal	8,5%	5,1%
	III kvartal	8,8%	5,2%
	IV kvartal	7,6%	5,5%
2014	I kvartal	7,3%	5,6%
	II kvartal	4,8%	5,2%
	III kvartal	5,0%	4,7%
	IV kvartal	5,3%	4,7%
2015	I kvartal	4,5%	3,1%
	II kvartal	5,8%	2,9%
	III kvartal	6,9%	2,4%
	IV kvartal	6,4%	1,8%
2016	I kvartal	8,1%	1,7%